

Suomen ulkomaankaupan kehitys 1960-luvulla

Suomen ja Efta-maiden välinen teollisuustuotteiden vapaakauppasopimus (Finefta) tuli voimaan 1.7.1961 siten, että viidennes tulleista poistui. Sen jälkeen piti alennusten vuosittain jatkua 10 prosentin erissä, mutta kohta aikataulua varhennettiin. Ennen 1960-luvun loppua myös määrälliset ulkomaankaupan rajoitukset päättyivät vapaakauppa-alueella lähes kokonaan.

Finefta-sopimuksen mukaiset tullialennukset koskivat myös Neuvostoliittoa suosituimmuuslausekkeen perusteella. Polttoaineiden tullien alennukset tosin käytännössä korvautuivat valmisteveroilla. Muuten idänkaupan ehdot jatkuivat suunnilleen entisellään.

GATT-sopimuksen puitteissa tulleja alennettiin myös muiden maiden kanssa. Tällöin Suomelle oli erityisen tärkeää saada useille tuotteille 50 prosentin tullialennukset kaupassa Länsi-Saksan kanssa, joka EEC-maana oli Eftan ulkopuolella.

Suomelle sopeutuminen vapaakaupan ehtoihin onnistui yllättävän hyvin. Ulkomaankauppa monipuolistui ja laajeni määrällisesti ilman suuria häiriöitä. Tämä kokemus antoi aiheita valmistautua laajentamaan vapaakauppajärjestelyjä 1960-luvun lopulla, jolloin yritettiin ensin aikaansaada pohjoismainen talousliitto Nordek ja sen epäonnistuttua pyrittiin tekemään vapaakauppasopimus EEC:n kanssa.

Kaupan laajennuksen varjopuolena oli Suomessa inflaation jatkuminen ja siihen liittyneet kauppa- ja vaihtotaseen tasapainottamisen ja sisäpoliittiset ongelmat. Vuonna 1967 tilannetta kärjistikivät kansainvälisen taantuman aiheuttamat viennin vaikeudet ja valuuttavarannon heikkeneminen. Markka devalvoitiin lokakuussa 1967 noin 31 prosentilla USA:n dollariin nähden. Se puolestaan vaati vientiteollisuuden verotuksen kiristämistä ja tulopoliittista sopimusta hintojen ja palkkojen nousun hillitsemiseksi. Tämä kaikki oli mahdollista laajapohjaisen hallituksen voimalla ja työmarkkinajärjestöjen kanssa tehdyn yhteistyön avulla. Toimenpiteet vaikuttivat myönteisesti ulkomaankaupan kehitykseen.

Suomen ulkomaankauppa kaksinkertaistui 1960-luvulla, mikä myötävaikutti maan ripeään vaurastumiseen. Suurimmat kauppakumppanit olivat Neuvostoliitto, Englanti, Länsi-Saksa ja Ruotsi. Englannin osuus oli selvästi laskusuunnassa. Kylmän sodan jatkumisesta huolimatta Suomi kävi kauppaa sekä idän että lännen kanssa, joskin länsikaupan määrä oli ylivoimaisesti suurempi. Sekä Neuvostoliiton että Länsi-Saksan osuudet Suomen ulkomaankaupasta olivat 1960-luvulla noin 15 - 20 prosentin luokkaa.

Lähteinä mm: Erkki Pihkala, Suomalaiset maailmantaloudessa keskiajalta EU-Suomeen (2001), s. 200 - 258; Tuomas Keskinen, Idänkauppa 1944 - 1987 (1987), s. 214 - 218.